

1) Ἕλληνας χριστιανός, ὁ ἐλληνόφωνος ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Τοῦρκον ἢ τὸν σκηνίτην Βλάχον πολλαχ.: *Εἶναι Γραικός. Εἴμαστε Γραικοὶ Ἀθῆν.* Ἡμασταν'ς τὸ Βράστοβο Γκραῖκες, Τσαγκατσᾶνες καὶ Καραγκοῦνες Ἡπ. (Μαργαρ.) || Παροιμ. Φρ. *Κάλλια 'ς τὸν Τοῦρκο παρὰ 'ς τὸν Γκραῖκο* (οὕτως ἔλεγον οἱ σκηνίται Βλάχοι, διότι εἰς οὐδεμίαν ἐπιγαμίαν ἤρχοντο μὲ τοὺς Ἕλληνας χριστιανούς) Ἡπ. (Κόνιτσ.) *Τέσσερες Γραικοὶ πέντε κουμάντα* (ἐπὶ σπουδαρχίας ἢ ἐπὶ γνωμῶν ἀντιμαχομένων ἀνευ τελικῆς συμφωνίας) Α. Ρουμελ. (Σωζόπ.)

Τὸ Βλάχο μὲ τὸ φόρτωμα, τὸ Γραῖκο φορτωτήρα (οὕτως ἔλεγον οἱ Βλάχοι περὶ τῶν Ἑλλήνων, ὅτι δηλ. ὁ Βλάχος εἶναι νοήμων, ὁ δὲ Ἕλληνας ἄνους) Θεσσ. (Ὁλυμπ.) *Χίλιοι Γκραικοὶ ἓνα γονμάρι* (συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) Μακεδ. (Βέρ.) || Ἀσμ.

Πᾶτε καὶ σεῖς κ' ἡ πίστις σας, μουρτᾶτες, νὰ χαθῆτε! Ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα, Γραικὸς θε' ν' ἀποθάνω Ν. Πολίτ., Ἐκλογ., 23.

Καρδιά, παιδιά μου, φώναζε, παιδιά, μὴ φοβηθῆτε· σταθῆτ' ἀνδρῶν ὡς Ἕλληνες καὶ σὰ Γραικοὶ σταθῆτε αὐτόθ. 2) Ἐπιθετικ., ὁ Ἑλληνικὸς Ἀπουλ. (Μαρτ. Ὀτράντ. Τσολλίν.) : Ἀσμ.

Ἡθελα νὰ σοῦ μάθῃ ἓνα σονέτο Γκρίκο, νὰ μὴ τὸ ἡσέρουν οἱ Λατῖνοι (ἡθελα νὰ σοῦ μάθω ἓνα σονέτο Ἑλληνικόν, νὰ μὴ τὸ ξέρουν οἱ Λατῖνοι) Ὀτράντ.

Κ' ἓνα τραβοῦδι Γρίκο γιὰ σένα ἢ χέρα γράφει καὶ γράφοντα ἢ καρδιά μου γλυκέα - γλυκέα ζάφει (ζάφει = πάλλει) Τσολλίν.

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τοὺς τύπ. Γραικὸς πολλαχ. καὶ Γραῖκος Ρόδ. Στερελλ. (Ἅγιος Κωνσταντ.) καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. Ὁ τοῦ Γραῖκ' Ἡπ. (Κόνιτσ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.), Ὁ τοῦ Γκραικοῦ Μακεδ. (Βόιον), Ὁ τῆς Γραικῆς Ἡπ.

γραινῶ Ἀντίπαξ. Ἐρεικ. Εὐβ. (Αἰδηψ.) Ἡπ. (Δρόπολ. Δωδών. Ἰωάνν. Κοκκιν. Κόνιτσ. Μαργαρ. Μέγα Περιστ. Ξηροβούν. Παραμυθ. Πάργ. Ριζοβ. Τσαμαντ. κ.ά.) Καππ. (Ἀνακ. Συνασσ. Φάρας.) Κέρκ. Λευκ. Παξ. Πόντ. (Σινώπ.) Στερελλ. (Σπάρτ.)—Κ. Θεοτόκ., Βιργ. Γεωργ., 76 γραινῶ πολλαχ. βορ. ἰδιωμ. ἰγραινῶ Μακεδ. (Βλάστ. Βογατσ. Ἐράτυρ. Σιάτ.) γρᾶνω Καππ. (Φάρας.) Πόντ. (Ἱμερ. Κερασ. Οἶν. Ὁφ. Σούρμ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) γρᾶνου Μακεδ. (Χαλκιδ.) γρῖνου Μακεδ. (Ἀσσηρ.) κρᾶνω Καππ. (Φλογ.) Παρατ. κρᾶνιδικα Καππ. (Φλογ.) Ἀόρ. ἔκρανα Καππ. (Φλογ.) γρᾶναῖνω Καππ. (Φάρας.) Παρατ. γρᾶναῖνκα Καππ. (Φάρας.) γρᾶνίζου Καππ. (Μισθ.) Παθ. γράσκουμαι Πόντ. (Ὁφ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Ἀόρ. ἔγραστα Πόντ. (Ἱμερ. Ὁφ. Χαλδ. κ.ά.) Μετοχ. γρασμένος Πόντ. (Ὁφ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ρ. γ ρ ᾶ ὡ ἢ γ ρ α ῖ ν ὡ = τρώγω, ροκανίζω.

1) Διαλύω διὰ τῶν χειρῶν τὸ συνεστραμμένον ἔριον, ξαίνω Ἀντίπαξ. Ἐρεικ. Εὐβ. (Αἰδηψ.) Ἡπ. (Βίτς. Δρόπολ. Δωδών. Ἑλληνικ. Ζαγόρ. Ἰωάνν. Κοκκιν. Κόνιτσ. Κουκούλ. Μαργαρ. Μέγα Περιστ. Ξηροβούν. Παραμυθ. Πάργ. Πράμαντ. Ριζοβ. Τσαμαντ. Χουλιάρ. κ.ά.) Θεσσ. (Ἀνατ. Κακοπλεύρ. Κρυόβρ. Μελιβ. Μεταξοχώρ. Νερόμυλ. Πολυνέρ. Συκαμν. κ.ά.) Καππ. (Ἀνακ. Μισθ. Συνασσ. Φάρας. Φλογ.) Κέρκ. Λευκ. Μακεδ. (Ἀρν. Ἀσσηρ. Βαρβάρ. Βελβ. Βλάστ. Βογατσ. Βόιον Βροντ. Γαλατ. Δαμασκ. Δε-

σκάτ. Δρυμ. Ἐράτυρ. Ζουπάν. Καστορ. Καταφύγ. Κοζ. Μοσχοπόταμ. Σιάτ. Σταν. Χαλκιδ. κ.ά.) Παξ. Στερελλ. (Σπάρτ. κ.ά.)—Κ. Θεοτόκ., ἐνθ' ἀν. : Ἐλα νὰ μὴ βονηθήης νὰ γρᾶνουμι τοῦ μαλλὶ πόπλυνα ἱπρονχτές Κουκούλ. Ἐγρανα ἓνα πονκάρι' μαλλὶ καὶ τοῦκανα τ'λοῦπισ (ποκάρι = ποσότης ἐρίου) Βίτς. Ἰσὺ καλὰ τὰ γρανὶς τὰ μαλλιά καὶ ξιγνείας'κὶς Συκαμν. Τὰ μαλλιά τὰ γραινῶμι, μιτὰ θὰ τὰ πᾶς 'ς τοῦ λαναρείον, θὰ τὰ κάψ'ς τ'λούπα Νερόμυλ. Γραῖνουμι καμπόσα μαλλιά νὰ φκεάσουμι μιτὰ βιλέντσα Ἀνατολ. Τὰ γραινέτι τὰ μαλλιά ἢ ἀκόμα; αὐτόθ. Τοῦ μαλλὶ τοῦ γραινῶμι, δηλαδὴ τοῦ καθαρίζουμι, βγάζουμι τ'ς κουλλ'τσίδις, ὅτ' ἔχ' μέσα, καὶ μιτὰ τοῦ λαναρίζουμι Σταν. Ἰγρᾶμένου τοῦ μαλλὶ Βλάστ. Ἐγρανα νὰ ζάκκα μαλλὶ (ζάκκα = σακκί) Καστορ. || Παροιμ.

Ἐκατσα νὰ ξανασάνον | μῶδωκαν μαλλὶ νὰ γρᾶνω (ἐπὶ τῶν ἐπὶ προσδοκίᾳ ἀναπαύσεως περιπιπτόντων εἰς πλείονα βάσανα) Ἑλληνικ.

Γραινῶν μαλλὶ | καὶ τρῶν ψουμὶ (ὅτι, διὰ νὰ φάγῃς, πρέπει νὰ ἐργασθῇς) Μεταξοχώρ. Ἡ παροιμ. εἰς παραλλαγ. κ.ά. Ἀμα δὲν ἰγρᾶντ'ς μαλλί, δὲν ὑφαίντ'ς 'ς τοὺν ἀργαλιῶ (συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) Ἐράτυρ. || Ποίημ.

Γύρου τῆς ἔγραναν μαλλὶ τῆς Μίλητος βαμμένο σὲ χορτασμένα βάμματα, πράσινα ὡς κρουστάλλι Κ. Θεοτόκ., ἐνθ' ἀν. Συνών. ἀ ν α γ ρ α ῖ ν ὡ, λ α ν α ρ ῖ ζ ὡ, ξ α ῖ ν ὡ, ξ ε γ ρ α ῖ ν ὡ. 2) Ἀναξῶ, ἐπὶ γαλῆς ἐτοιμαζομένης νὰ κατακλιθῇ ἐπὶ μαλακοῦ μέρους καὶ διὰ τῶν ὀνύχων τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν τῆς ἐλαφρῶς ἀναξούσης τὴν ἐπιφάνειαν Ἡπ. (Ἰωάνν.) : Ἡ γάττα γραινέι. 3) Παλαιώνω, φθείρω, καταστρέφω, ἐπὶ ἐνδυμάτων καὶ ὑποδημάτων Πόντ. (Ἱμερ. Κερασ. Κοτύωρ. Ὁφ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ.) : Ἐγράσαν τὰ λώματα μ' (λώματα = ἐνδύματα) Ἱμερ. Ἐγὼ 'κὶ γρᾶνω γλήγορα τὰ λώματα μ' (ἐγὼ δὲν καταστρέφω γρήγορα τὰ ἐνδύματά μου) Χαλδ. Ἐγράστεν τὸ τσίτι μ' (ἐφθάρη τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς μου) Σταυρ. Ἐγρασε τὴν τσόχα σ' (ἐφθειρες τὸν ἐπενδύτη σου) Τραπ. Ἐγρασεν τὰ κάλτσας Τραπ. Ἐγράσαν τὰ κουντούρας-ι-μ' (ἐχάλασαν τὰ ὑποδήματά μου) Τραπ. Μὴ τρέης ἀγ-κά' καὶ γράσκουνται τὰ τῆσπουλας-ι-σ' (μὴν τρέχῃς ἄνω καὶ κάτω καὶ φθείρονται τὰ ὑποδήματά σου) Χαλδ. || Φρ. Νὰ γρᾶντ'ς ἀτὰ καὶ ἄλλα χίλια (νὰ φθείρῃς αὐτὰ καὶ ἄλλα χίλια, νὰ ζήσης ἐπὶ μακρόν· εὐχή) Ὁφ. Τραπ. Χαρεμένα νὰ γρᾶνῃς ἀτα (εὐχή πρὸς φέροντα νέα ἐνδύματα· μὲ υγείαν νὰ τὰ παλαιώσης) αὐτόθ. Νὰ μὴ γρᾶντ'ς ἀτο (νὰ μὴν προφθᾷς νὰ παλαιώσης αὐτό, νὰ ἀποθᾷς· ἀρά) Τραπ. Χαλδ. Ὁ σὴ χαρά σ' θὰ γρᾶνω ἔναν ζευάρι' παλαιτξάρ'χα (εἰς τὸν γάμον σου θὰ χαλάσω ἓνα ζευγὸς παλιὰ τσαρούχια· λέγεται μετὰ χαριεντισμοῦ εἰς παιδίον τὸ ὁποῖον προτρέπομεν νὰ κάμῃ κᾶτι) Χαλδ. || Παροιμ. φρ. Ἐφτὰ σάβανα ἔγρασεν (ἐπὶ τοῦ πολλὰ-κὶς σωθέντος ἐκ σοβαρῶν νόσων καὶ καταστάντος μακροβίου) Χαλδ. β) Καὶ ἀμτβ., φθείρομαι σωματικῶς Πόντ. (Ἱμερ. Κερασ. Κοτύωρ. Οἶν. κ.ά.) : Φρ. Νὰ σκάνῃς καὶ νὰ γρᾶνῃς (νὰ σκάσῃς καὶ νὰ κομματιαστῇς, νὰ διαλυθῇς· ἀρά) Οἶν. 4) Σκάπτω, σκαλίζω Πόντ. (Σινώπ.) : Γραινῶ τὸ χῶμα. Ἐγρανα τὸ μνήμα. 5) Ἐρευνῶ, ζητῶ Πόντ. (Σινώπ.) : Γράνε με (βύθισε τὰς χεῖρας σου εἰς τὰ θυλάκιά μου καὶ ἐρεύνησέ με). β) Μεταφ. ἐπὶ συζητήσεως, ἐρευνῶ μετὰ προσοχῆς τὰ λεγόμενα Ἡπ. (Παραμυθ.) : Φρ. Ὁ,τι νὰ σοῦ εἰπῶ, μῶρ' κυρά, ἐσὺ τὴ γραιν'ς τὴν κουβέντα.

Ἡ μετοχ. 1) Συνεκδ., ὁ φέρων πεπαλαιωμένα ἐνδύματα Πόντ. (Κερασ.) 2) Ὁ ἀναιδὴς Πόντ. (Κερασ.)

